

STUDIUL GEOGRAFIEI PARAZITOELOZELOR DE PE TERITORIUL REPUBLICII MOLDOVA

Ion Castraveț, doctor habilitat în biologie
Institutul de Ecologie și Geografie al AȘM
Email: ioncastravet@gmail.com

Abstract. Here are the data of parasitological studies on the territory of Republica Moldova.

INTRODUCERE

Geografia cred că este una dintre cele mai vechi științe. Or, este cunoscut faptul că omenirea dintotdeauna a exprimat un deosebit interes despre tot ce există în jur, despre tot ce s-a înscris în timp pe planeta Pământ. Acum, am ajuns la această părere, după ce am studiat numeroase publicații științifice din domeniu și în special, după ce am luat cunoștință cu conținutul minunatei monografii pe care am procurat-o „Cronica ilustrată a omenirii”, de la omul primitiv până în zilele noastre cu subtitlul „Începuturile omului și culturile timpurii” (7 mil. ani -1000 î. Hr.), Monografie editată în Germania în 16 volume în 2008 și tradusă și editată în România (Editura Litera , 2011) în limba română în 2011. Deci, reeșind din această informație vreau să felicit întreg colectivul didactic al Facultății de Geografie a Universității de Stat din Tiraspol (Chișinău) ajunsă la jubileul de 80 de ani de învățământ, prelungind să instruiască tinerii învățăcei și să pregătească cadre în acest domeniu.

Dealtfel, savanții intervenind cu studiile în diferite capitole ale Geografiei au investigat Geografia plantelor, Geografia animalelor, Geografia economică a diferitor țări, geografia potențialului militar al diferitor state și multe alte nuanțe. Dar, printre problemele existente în domeniul Geografiei persistă și Geografia epidemiilor la nivel global. Or, într-un mod special dintotdeauna a persistat și problema geografiei bolilor contagioase (parazitare). De menționat, că și în acest capitol epidemiologic a apărut o minunată monografie a profesorului englez L Dudley Stamp „The geography of life and death” (Geografia vieții și morții), în anul 1964, tradusă în 1967 în limba rusă (География жизни и смерти), care demonstrează problema patologiei parazitare la nivel Global. Așa, spre exemplu, aplicând un fon negru pe harta globală despre răspândirea geografică numai a Malariei, o bună parte din suprafață este colorată în negru, dar dacă ar fi introduse pe harta Globului Pământesc toate maladiile parazitare existente în culoare neagră, întreaga hartă ar fi colorată totalmente în negru.

Personal, după susținerea tezei de doctorat (1970) și obținerea titlului de doctor în biologie, am fost angajat în Laboratorul de Parazitologie al Institutului de Zoologie al Academiei de Științe a Moldovei, în calitate de cercetător științific. În același timp, am primit invitație de la Laboratorul de Arbovirusologie al Institutului de Epidemiologie și Microbiologie al Ministerului Ocrotirii Sănătății al Republicii Moldova de a colabora cu minunatul colectiv al acestui laborator, sub conducerea dlui prof, doctor habilitat în medicină Petru I. Iarovoi (cunoscut epidemiolog, șeful Laboratorului), care având la dispoziție un laborator mobil, înzestrat cu tot necesarul pentru efectuarea cercetărilor în câmp, au organizat expediții permanente în scopul de cercetare a bolilor virotice cu focalitate naturală pe întreg teritoriul Republicii Moldova. La moment, mi-am amintit și de sfatul academicianului Illarion Gr. Galuzo din Academia de Științe din Republica Kazahă din Alma-Ata (unde am învățat 3 ani în aspirantură), conducătorul meu științific din aspirantură (ucenicul cunoscutului savant acad. E.N. Pavlovski), care a prelungit realizarea ideilor învățătorului său și a efectuat multiple cercetări științifice pe parcursul a mai multor ani asupra problemelor epidemiologiei bolilor transmisibile cu focalitate naturală, mi-a spus, că dacă doresc pe viitor să obțin o informație științifică fundamentală, atât în domeniul Parazitologiei generale (în special al epidemiologiei bolilor parazitare), cât și în domeniul Biologiei generale (ceea ce se referea și la planul meu de perspectivă), această informație o pot obține din cercetările general parazitologice ale bolilor contagioase (parazitare) cu focalitate naturală și, pe parcurs, din cercetările respective voi reuși să obțin și o informație importantă de nivel general biologic. Astfel, am acceptat să colaborez cu colegii din acest Laborator cu care am conlucrat pe parcursul a circa 10 ani. În așa fel, în anii de

cercetări din expediții, în toate sezoanele anilor am acumulat o bogată bancă de date din care am reușit să elaborez o teorie în domeniul parazitologiei. Așa că dacă vor apărea oarecare întrebări, la tema dată, răspunsurile le puteți găsi în monografia respectivă: Ion Z. Castraveț „Teoria proceselor parazitare”.

MATERIALE ȘI METODE

În anii de cercetări din expediții, în paralel cu cercetările virusologice, am intervenit și în depistarea parazitofaunei (a zooparaziților) la animalele terestre și la om, care sunt principalele izvoare de eliminare a elementelor (oușoarelor și larvelor) parazitare, urmând să determin speciile ce servesc drept mediu (numite gazde) de dezvoltare a ciclurilor biologice ale diverselor specii de paraziți. prin studiul focarelor de boli parazitare din natură. Astfel, intervenind și în studiul constatării răspândirii parazitozelor de pe întreg teritoriul Republicii Moldova. Personal, în expediții am participat la colectarea probelor (materialelor) din teritoriu și permanent m-am aflat la masa de cercetări a materialelor colectate. Unde am efectuat autopsiile parazitologice totale a diverselor organe și sisteme de organe a diverselor specii de animale de fermă și a peste 10 mii de mamifere și păsări sălbatice care aparțineau la 137 de specii (vezi Tabelul 1) și a diverselor specii din mediul acvatic, precum diferite specii de pescăruși, rațe și alte specii de păsări acvatice, amfibii, moluște, de la care am colectat și am conservat toate speciile de zooparaziți vizibili cu ochiul liber, în special, diverse specii de helminți și ectoparaziți (insecte și căpușe) de diverse specii. Astfel, din diverse organe și sisteme de organe a materialelor studiate am pregătit circa 25 000 de preparate totale (frotiuri și amprente din diverse organe și sisteme de organe) dedicate cercetărilor microscopice ulterioare, în scopul depistării indivizilor de paraziți microscopici, întru stabilirea particularităților de localizare și dezvoltare a diferitor specii de paraziți. În același timp, am colectat probe de sânge pentru cercetări imunobiologice (în special pentru investigarea la Toxoplasmoză, prin metoda Reacției de fixare a complementului, folosind antigenul de toxoplasme fabricat în Alma-Ata, în Laboratorul de Toxoplasmoză din Institutul de Zoologie al Academiei de Științe din Republica Kazahă). Prin intermediul acestei metode am investigat serurile a circa o mie de probe de sânge de la animalele investigate și am obținut circa 30 de probe pozitive la Toxoplasmoză. Tot prin metoda de fixare a complementului am investigat circa 3000 de probe de sânge de la diferiți pacienți cu diagnoza ne stabilită.

APRECIEREA REZULTATELOR OBȚINUTE

În final, analizând fundamental și rezumând întreaga bază de date, referitoare atât la cercetările general parazitologice, cât și a celor general biologice proprii (originale) acumulate practic pe parcursul întregii vieți, am ajuns la convingerea definitivă că Parazitismul este una din cele mai răspândite forme de interrelații dintre organisme din întreaga biosferă și una din cele mai complexe forme de manifestare a vieții de pe tot globul pământesc și, în principiu, „Teoria proceselor parazitare” elaborată în baza rezultatelor acumulate pe parcursul cercetărilor dispune de un deosebit potențial științific atât în plan teoretic, cât și de elaborare a recomandărilor și implementărilor practice” (vezi abzațul ce urmează).

„Dragi concetățeni din lumea întreagă, haideți cu toții împreună la nivelul Organizației Mondiale a Sănătății (acum dispunând de teoria parazitologică fundamentală (vezi monografia „Teoria proceselor parazitare”) să organizăm un front comun (să informăm și să pregătim viitorii „ostași” încă de pe băncile școlii) și să luptăm cu parazitismul, care se manifestă ca o corupție general biologică, ca să salvăm Viața de pe Planeta Pământ!”.

Iar, în încheiere, în baza întregii baze de date, conchidem că multiple specii de paraziți au o largă răspândire (alegoric vorbind, o largă geografie) și pe teritoriul Republicii Moldova.

Personal, întru realizarea acestor scopuri general umane, pun la dispoziție pentru lumea întreagă rezultatele cercetărilor proprii de o viață – „Teoria proceselor parazitare”, pe care o donez și Facultății de Geografie a Universității de Stat din Tiraspol (Chișinău).

Tabelul 1: Lista speciilor de animale sălbatice cercetate la parazitoze în Republica Moldova

Nr.	Specia animalelor	Cantitatea	Au fost stabiliți		
			Protozoare	Helminți	Artropode
1	Acanthis cannabina	2	*	-	*
2	Acrocephalus dumetorum	1	-	*	-
3	Alavuda arvensis	1	-	-	*
4	Alcedo Atthis	1	-	-	*
5	Anas crecca	5	-	*	-
6	Anas penelope	1	*	*	-
7	Anas platyrhynchos	13	-	*	*
8	Anas strepera	27	*	*	*
9	Anas querquedula	9	*	-	-
10	Anser anser	3	-	*	*
11	Ardea purpurea	18	*	*	*
12	Ardea cineria	22	-	*	*
13	Ardeola ralloides	2	-	-	*
14	Asio otus	2	-	*	-
15	Aythya ferina	16	-	*	*
16	Aythya nyroca	2	-	*	-
17	Calidris minutus	1	-	*	-
18	Caprimugus europeus	1	-	-	*
19	Cartihia brachydacthyla	1	-	*	-
20	Carduelis carduelis	1	-	-	*
21	Circus cyaneus	1	-	*	-
22	Circus aeruginosus	8	*	*	*
23	Chlidonias nigra	3	-	*	-
24	Coccyzus erythrophthalmus	1	-	*	*
25	Columba oenas	2	-	*	*
26	Coracias garrulus	2	-	*	-
27	Corvus cornix	28	-	*	-
28	Corvus frugilegus	82	*	*	*
29	Corvus monedula	7	-	*	*
30	Corvus corax	12	-	*	-
31	Coturnix coturnix	2	-	-	*
32	Bubo bubo	1	-	-	*
33	Buteo buteo	1	-	-	*
34	Dendrocopos major	1	-	*	-
35	Dendrocopos medius	1	-	-	*
36	Dendrocopos syriacus	1	-	*	-
37	Dryobates major	1	-	*	•
38	Dryobates syriacus	1	-	*	*
39	Egretta alba	1	*	*	-
40	Egretta garzetta	1	-	-	*
41	Emberiza citrinella	41	-	*	-
42	Emberiza melanocephala	1	-	*	*
43	Erhythacus rubecula	1	-	-	*
44	Falco cherrug	1	-	*	*
45	Falco columbarius	1	-	*	-
46	Falco subbuteo	2	-	-	*
47	Fringilla coeleps	18	-	*	*
48	Fulica atra	54	-	*	*
49	Gallinula chloropus	2	-	-	*
50	Gallinago gallinago	5	-	*	*
51	Garrulus glandarius	15	*	-	*
52	Ixobrychus minutus	2	-	*	-
53	Lanius colurio	9	-	-	*
54	Larus argentatus	1	-	*	-
55	Larus hiperboreus	2	-	-	*
56	Larus marinus	1	-	-	*
57	Larus minutus	1	-	-	*
58	Larus ridibundus	46	*	*	*

Nr.	Specia animalelor	Cantitatea		Au fost stabiliți	
59	Limoza lapponica	2	-	*	*
60	Luscinia luscinia	2	-	-	*
61	Merops apiaster	2	-	*	*
62	Netta rutina	1	-	-	*
63	Numenius phaeopus	2	-	-	-
64	Nycticorax nycticorax	3	-	*	*
65	Oriolus oriolus	11	-	-	*
66	Passer domesticus	4	-	*	*
67	Parus caeruleus	1	-	-	*
68	Parus cyaneus	8	*	-	*
69	Parus major	15	-	*	*
70	Passer montanus	24	*	*	*
71	Perdix perdix	5	-	*	*
72	Platalea leucorodia	7	-	*	*
73	Philomachus pugnax	1	-	-	*
74	Pica pica	39	*	-	*
75	Picus canus	1	-	*	*
76	Podiceps cristatus	1	-	*	-
77	Podiceps ruficollis	4	-	*	-
78	Porzana parva	4	-	*	*
79	Porzana porzana	14	-	*	-
80	Porzana pusilla	1	-	*	*
81	Pyrrhula pyrrhula	3	-	-	*
82	Riparia riparia	5	-	-	*
83	Silvia atricapilla	1	-	*	-
84	Sitta europaea	3	-	*	*
85	Sterna hirundo	94	-	*	-
86	Streptopelia turtur	27	-	*	*
87	Sturnus vulgaris	93	*	-	*
88	Tringa glareola	5	-	*	*
89	Turdus ericetorum	4	-	-	*
90	Turdus philomelos	1	-	*	*
91	Turdus merula	1	-	*	-
92	Turdus pilaris	3	-	*	*
93	Vanellus vanellus	10	-	*	-
94	Apodemus agrarius	145	*	*	*
95	Apodemus flavicollis	365	*	*	*
96	Apodemus sylvaticus	482	*	*	*
97	Arvicola terrestris	42	-	*	*
98	Capreolus capreolus	1	-	-	*
99	Cervus elaphus	1	-	*	*
100	Cervus nippon	1	-	*	*
101	Citellus suslicus spermophilus	170	*	*	*
102	Clethrionomys glareolus	244	*	*	*
103	Glis glis	28	-	*	*
104	Lepus europaeus	9	-	-	*
105	Microtus arvalis	278	*	*	-
106	Microtus subterraneus	1	-	-	*
107	Mustela nivalis	1	-	*	-
108	Mus hortulanus (spicilegus)	1	-	*	*
109	Mus musculus	414	*	*	*
110	Muscardinus avellanarius	49	*	*	*
111	Myotis daubentoni	1	-	-	*
112	Myotis oxygnathus	312	*	-	*
113	Micromys minutus	2	-	-	*
114	Neomys fodiens	5	-	*	*
115	Cricetus cricetus	4	-	-	*
116	Nyctereutes procyonoides	1	-	*	-
117	Cricetulus migratorius	5	-	*	-

Nr.	Specia animalelor	Cantitatea	Au fost stabiliți		
118	Crocidura ieucodon	1	-	-	*
119	Crocidura suaveolens	3	*	-	*
120	Dryabatis major	1	-	*	-
121	Dyromys nitedula	17	*	*	*
122	Erinaceus europaeus	1	-	*	*
123	Eptesicus serotinus	1	-	-	*
124	Meles meles	1	-	*	-
125	Ondatra zibethicus	10	*	*	*
126	Plecotus auritus	19	*	*	*
127	Procyon lotor	1	-	-	*
128	Rattus norvegicus	60	*	-	*
129	Rhinolophus hipposideros	15	-	*	*
130	Sciurus vulgaris	6	-	*	-
131	Sorex ranius (araneus)	6	-	-	*
132	Sus scrofa	1	-	*	*
133	Talpa europaea	1	-	*	*
134	Vulpes vulpes	3	-	*	*
135	Vespertilio murinus	186	*	*	*
136	Nycteuus procyonoides	1	-	-	*
137	Helis silvestris	1	-	*	*
	3786 – indivizi sălbatici				
	2200 – sinantropi				
	5986-total				

BIBLIOGRAFIE

1. К. Кеннеди. Экологическая паразитология. М.: Мир, 1978
2. К. И. Абуладзе. Паразитология и инвазионные болезни сельскохозяйственных животных. М.: Агропромиздат, 1990
- 3 Ion I. Dediu. Biosferologie (Biospherology) Academia Națională de Științe Ecologice. Chișinău, 2007.
4. Ion I. Dediu. Enciclopedie de Ecologie. Chișinău.: Știința, 2010.
5. Ion Z. Castraveț. Teoria proceselor parazitare. Chișinău.: Universul, 2017.